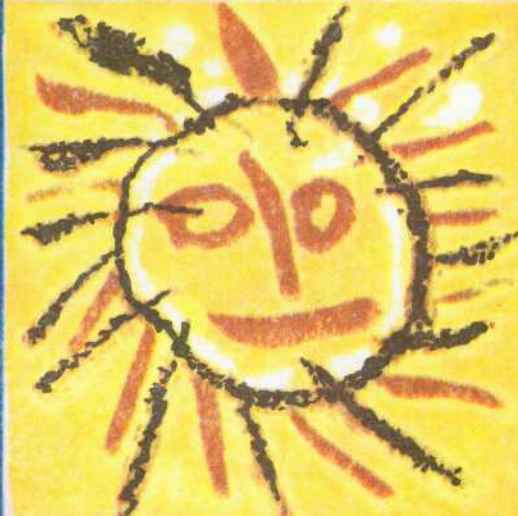

Нюор

ISSN 0207-6543

1992

МАММЕЛАНЫ ИБРАГИМ

ХАЖДАУТ БЕТИН
ЖУУАДЫ

Бюгюн да хахай, кычырыкъ,
Ийнек ёкюрюп, ит юрюп.
Талгыр хораз да кычырып,
Чамланады, аны кёрюп:
"Кука-рику! Не ишди бу?
Бу жаш таза да жалкытды,
Тауукъланы да кьоркютду.
Кука-рику, кука-рику!"
Хаждаутну бетин алай
Жууадыла эрттен сайын,
Төгереке киши кьалмай,
Эшитедиле хахайын.
Бетин ыннасы жууады,
Анасы тутуп турады,
Эгешчиги суу кьуады,
Хаждаут а кычырады:
"Ой, суу иссиди, сууукьду!
Жуумагъыз, кереги жокьду!
Ой, ёлтюресиз, бумагъыз!
Кьулакъларымы жуумагъыз!
Ой, хахай, боллукьду энди,
Кёзюме сапын киргенди!..."
Кишиу, аны алай кёрюп,
Бет жууады, анга кюлюп.
Ал аякчыгын жалайды,
Сора бетчигин сылайды,
Хаждаутча кычырмайды.

Сур. А. Лужевниди

АЙТЫЛГЪАН ЖИГИТЛЕ

Уруш жыллада алагъа кёбюсюнде "Атсыз жигитле" дегендиле. Ала, душманны жашырынларын билир ючюн, Хорлау кюнню жууукъ этер ючюн жанларын-къанларын аямай кюрешгендиле. Ол аланы хар кюнню борчлары, жууаплы, кьоркьуулу да ишлери, аскер кьуллукълары болгъанды.

"Атсыз жигитлени" хар бирини аты, туугъан журту, ата-анасы, татлы тенглери, жарыкъ муратлары да бар эди. Хар инсанныча...

Болса да, ёз халкъларыны Жигитлерини санында ала энчи жерни алгъандыла, атлары да энчи айтылгъанды.

Совет тасхачыла, махтаулу разведчикле, дегенбиз алагъа. Жигит жашланы юслеринден къалын китапла жазылгъандыла. Кинола да кьуралгъандыла. Биз а "Нюрню" окьуучуларына эм уллу разведчиклени эки сини юсюнден эки кьысха хапарчыкъ беребиз.

Р е д а к ц и я.

"РАМЗАЙ" БИЛДИРЕДИ...

Уруш башланырдан иги кесек алгъа Япониядан жашырын билдириу келеди. Анда айтылгъаннга кёре, Германия Совет Союзгъа июнь айны экинчи жарымында чабагъа хазырланады. Дагъыда бир кесекден "Рамзай" деген совет разведчик жангы хапар жибереди. Уруш жыйырма бла экинчи июнда башланырыкьды, деп айтылады тасхачыны жашырын билдириуюнде. Совет разведчик Германияны Японияда келечиси бла уллу

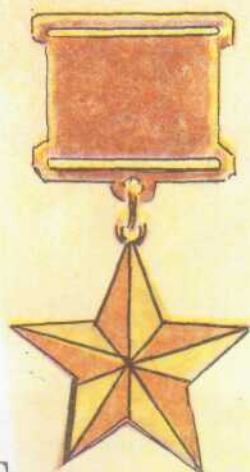

"щухлукъ" жюрютеди. Керекли тасханы да андан, аны адамларындан билип турады...

Уруш башланып, душман аскерле Москвагъа жууукълашып келгенде, "Рамзай" жангы билдириуле иеди. Алагъа кёре, жууукъ заманда Японияны Совет Союзгъа чабар мураты жокьду. Ол Шош океанда Америка бла сермеширге хазырлана турады. Самолётла жюрютген кемле ишлейди. "Рамзай" толу шагъатлыкъ этген шартла да айтады. Москваны ийнандырады. Ызы бла уа кюнчыгышда япон чабыуулну тыяргъа хазырланган аскерле, кюнбатышха келип, герман аскерни Москвагъа жолун кеседиле. Аны бла да къалмай, гитлерчилени къаты ууатадыла.

Ол бек уллу болушлукъ эди. Аны бла бирге бизни союзнигьбиз – Американы Бирлешген Штатларына да "Рамзайдан" хайырлы билдириуле бара эдиле.

Ма аллай жигитлик этген эди айтхылыкъ совет разведчик "Рамзай", тюзюн айтханда уа – Совет Союзну Жигити Рихард Зорге.

"ПАУЛЬ ЗИБЕРТ ЖАНГЫЛМАГЪАНДЫ..."

Гитлерни аскерлери Сталинград сермешде "Къазаннга" тюсюп ууа-тылгъанда, Германия уллу къайгъы-гъа къалгъанды. Фашистле кюйсюз муратларына жеталмазлары керюне башлагъан эди. Ахырында уа душман генералла туююлгенлери ючюн дерт жетдирир умут бла жангы план жа-рашдыргъандыла. Ол планнга кере, Гитлер, битеу къалгъан кючюн жый-ышдырып, жай кюнлени биринде Со-вет Аскерни къаты уругъа хазырлана башлагъанды. Хазырланыу а бир да

болмагъанча терен жашырынлыкъда баргъанды.

Болса да жигит офицер Пауль Зи-бертни хайырындан, фашистлени ас-кер кючлерини саны, жыйышдырыла башлагъан жерлери, чабар кюнлери, ахыр муратлары да Москвагъа белги-ли болгъандыла. Таматала бир кесек ишекли болгъанда, совет тасхачыла-ны башчысы Сталиннге "Пауль Зи-берт жангылмагъанды" деп, таукел айтхан эди. Нек дегенде, рейхскомис-сар Кох Гитлерни ышангылы адамы болгъанча, Пауль Зиберт да Кохну аллай "татлы шуёху" эди. Уллу ма-гъанасы болгъан жашырынны да со-вет разведчик "шуёхундан" алай бла алгъан эди.

Курскени тийресинде жыйылгъан фашист аскерле, совет аскерни билмей тургъанлай чабып ууатайкъ, деп ахыр буйрукъну сакълагъандыла. Алай, сагъайып тургъан душманланы юслерине мингле бла топландан от ачылгъанды, башларындан бомбала къуюлгъандыла. Ызы бла уа совет танкала къаты сермешде душманны темир кючюн ахыры бла ууатхандыла.

Пауль Зиберт, керти аты уа – Ни-колай Кузнецов – дагъыда кеп сейир-лик жигитликле этгенди. Совет Союз-ну Жигити Кузнецовну аты Туугъан жерибизни жигит уланларыны тизме-синде махтау бла айтылгъанлай тура-

Жаболаны Мухаммат халкыбызны эм сынамлы устазларындан бири болганды. Таулула Орта Азиядан кьайтханлай, ол малкьар школлагьа окьуу китапла чыгьарыу ишге уллу кьыйын салганды. Кеси да бир талай китапны автору эди. "Эльбрус" китап басмада редактор болуп да иги кесек заман ишлеген эди.

Мухамматны таныгьан, билген

жаш устазла андан педагогика усталыкьгьа, халаллыкьгьа юйренип келгендиле. Ана тилибизни бютюн сыйлы керьюрге да андан юйренгендиле.

Жаболаны Мухаммат Тауланович, сабийлеге атап, эки назму китапчыкь да чыгьаргьан эди.

"Нюр" а окьуучуларын аны "Агьач уста" деген назмусу бла шагьырей этеди.

ЖАБОЛАНЫ МУХАММАТ

АГЪАЧ УСТА

Омар сарайгьа барды,
Кьысха сюрмени алды.
Кьанганы сюрмелейди:
– Шинтик ишлейме, – дейди.

Жютю сюрме кьангагьа
Киштикча илинеди,
Омарны "залимлиги"
Олсагьат билинеди.

Сюрмелейди кьанганы,
Енчелейди, кьарайды.
Дуппур кьалгьан жерлерин
Омакьлыкьгьа санайды.

– Амма, бир кьарачы сен
Мени этген ишиме,
Тюзюн айтсам, ахыры,
Мен бек залим кишиме! –

Деп, Омарчыкь былайда
Кесине бюсюрейди.
Аммасы, башын сылай,
Жашчыкьгьа былай дейди:

– Ишле, балам, ишлей тур,
Атанг бусагьат жетер.
Чыбыкь балтачыкь бла
Кьангачыкьны тап этер.

Сур. М. Алибекованыды.

Озгъан жашауу, кыйынлыкъ сынагъан кюнлери къарт Аймелекни эсине кеп тюшедиле. Къазауатда жоюлгъан эри Ахмат, кечгюнчюлюкде ёлген эки сабийчиги аны кез аллында турадыла. Ала эсине тюшселе, ол терен ахтынады.

Энди ол кеси жангыз жашайды. Юйюне, бахчасына къараргъа да кючю жетмейди... Болса да ол атылып къалмагъанды. Аны къоншулары иги адамладыла. Не жаны бла да болушадыла. Алай къарт Аймелек кимден да школдан келиучю сабийчиклеге бек къууанады. Аланы кёрсе, кюн тийгенча болады. ”Кез чыракъчыкъларым, Аллах мени сизсиз этмесин”, – дегенлей турады.

Ала эки жашчыкъ бла эки къызчыкъдыла. Таматарлары жютю кезлю, субай Файрузачыкъды. Ала къарт Аймелекге аналарынача юйренгендиле. Аны ауругъан кюню болса, сабийчикле дары-дарман мажарадыла, башха жумушларына табыладыла. Керек болса, кезиу-кезиу къатында да олтурадыла. Кече да къоймайдыла кеси жангызлай. Бахчасында урлукъ салгъанда, чага этгенде, не да кюз

артында тирлигин жыйгъанда да ала терк жетедиле, болушадыла. Отуна, сууна да къарайдыла, арбазын да кирсиз тутадыла. Ала къарт Аймелек бла бирге олтуруп, ойнай-кюле, чай да ичиучюдюле. Аллай кезиуледе Аймелек алагъа кесини жашаундан хапарла да айтычуду...

Бир кюн Аймелек, алагъа сабийлерини юслеринден айта келип, кезлери жилямукъдан толуп, селешалмай тохтады. Жашчыкъла бла къызчыкъла аны жапсара айтдыла:

– Биз сени анабызныча сюебиз. Аны билип къой...

– Сизни берген Аллаха къурман болайым, – деп, бети да жарып, Аймелек аланы кесине къысды...

Аймелек сабийлеге кеси къолу бла жюнден этген тюрлю-тюрлю ариу затланы да кёргюзтеди. Алада сабийле эндиге дери кёрмеген кеп ариу оюула бардыла. Къызчыкъла сейирлик устадан юйренирге кюрешедиле. Къарт Аймелек сабийлеге кеси къолу бла этген аллай затладан саугъала да береди. Ала къууансала уа ол да къууанычуду.

ХОЖАНЫ ТАУРУХЛАРЫ

Бир бай саудюгерчи бохчасын тас этгенди. "Бохчамы табып келтиргенге ичинде болган ахчаны жартысын берликме!" – деген хапарны жайганды ол бай киши.

Ол бохчаны Хожа тапханды да саудюгерчиге алып барганды. Саудюгерчи ахчаны жартысын берирге кыызганганды.

– Муну ичинде алтын жюзюк да бар эди, – дегенни айтханды ол. Сора Хожага дау этип башлаганды.

– Угъай, – дегенди Хожа. – Муну ичинде алтын жюзюк жокъ эди. Алайды да бу сени бохчанг туююлдо.

Алай айтып, Хожа ахча бохчаны хуржуннга уруп кетгенди.

Бир кече Хожа тюшюнде Шайтаны кергенди. "Ай ант урлукъ, сен бизни барыбызны да душманыбызса! Адамланы алдар ючюн сакъал да ийгенсе!" – деп, Хожа анга къаты чамланганды. Аны бла да къалмай, Шайтанны жиягына да жетдирип, сакъалындан тутханды. Алайлай, уянып къараса: кеси сакъалындан кеси тутуп тура эди.

Хожаны эки эчкиси болганды. Кюн сайын ол аланы, жипге тагып, алай кютюп турганды. Бир жол эчкиледен бири, аркъандан ычхынып къачханды. Хожа, къууа кетип, аны туталмагъандан сора, къайтып келип, тагылып турган эчкисин аяусуз туюгенди. Бу ишни керген адамла сейирге къалгандыла.

– Хожа, бу этгенинг неди? Бу жазыкъ хайыуанны не терслигин кергенсе? – дегендиле адамла.

– Э-э, сиз билмейсиз. Бу хайырсыз ычхынса, ол бирсиден да къаты къачарыкъды, – дегенди Хожа.

АХЧА БОХЧА

СЕЙИРЛИК ТЮШ!

ЭЧКИНИ ТЕРСЛИГИ

ЖОНАЙ БЛА ЖАШЧЫКЪ

Жомакъ

Эртте-эртте бир ёксюз жашчыкъ болгъанды. Анга аталыкъ, аналыкъ да этип тургъан а жомакъчы къарт Жонай эди. Ол эки да жангыз адам, бир бирни ангылап, бир бирге эс тапдыра, алай жашай эдиле.

Къарт Жонай Жашчыкъны жомакъгъа, жыргъа да юйрете тургъанды. Жонай жомакъны, не да жырны башлап къойса, Жашчыкъ андан арысын айтып баргъанды.

Аланы жомакъларын, хапарларын башха жерледе да айта башлагъандыла. Ала жашагъан гитче къыралчыкъны уа бир огъурсуз ханы болгъанды. Жомакъчыланы хапарлары ханнга да жетгенди. Кюйсюз хан, аланы къалагъа алып келигиз деп, бегеуоллерине буюргъанды.

Бир талай кюнню хан Жонайгъа бла Жашчыкъгъа тынгылай тургъанды. Артда уа ол огъурсуз, къызгъанч да хан сагъыш этгенди: "Не этеме мен быланы экисин да къаламда тутуп, ашатып, ичирип. Андан эсе къарт Жонайны къыстайым да Жашчыкъны уа къояйым, бир затха жарар". Ханны буйругъун тамам этгендиле. Жашчыкъ бек мудах болгъанды.

Бир кюн жашчыкъ ханны къаласындан чыкъгъанды да суу бойнуна тигелегенди. Жашчыкъ къайгылары, сагъышларын, къарт Жонайгъа тансыкълыгъын да ол суугъа айтханды. Жюреги бир кесек чёгюп, къалагъа алай къайтханды. Андан сора Жашчыкъ суу жагъагъа терек-терк келиучю болгъанды. Бир ингирде, алайда ойнай кетип, юзмезден ханны къаласына ушатып, андан да ариу къала ишлегенди. Ишлегенди да, терен ахтыннганды:

– Ах, Жонайны быллай къаласы

болса, къалай иги боллукъ эди.

Танг ата уа Жашчыкъны орамдан эшитилген тауушла уятхандыла. Туруп, терезеден къараса уа, бир сейир, бир тамаша! Суу бойнунда уллу къала сюелип, алтын чукуйлары да танг жарыгъында жылтырай!

– Ол Жонайны къаласыды! Ол Жонайны къаласыды! – деп, къууанчлы къычыргъанды Жашчыкъ. Огъурсуз хан а бютюн да огъурсуз бет алгъанды. Арсарсыз бегеуоллерин чакъыргъанды.

– Барыгъыз, къарап келигиз! Кимни къаласы болгъанын билигиз!

Бегеуоллени баргъанлары бла къайтханлары тенг болгъанды.

– Къала уа къарт Жонайныды! – дегенни айтхандыла ала бир аууздан.

– Къарт Жонайнымы дейсиз? Неге керекди аллай къартха аллай къала? Ханмы болгъанды бу! – деп къыжырыкълагъанды огъурсуз хан. – Къартны, бойнуна да таш тагъып, терен къуюгъа атыгъыз! Хан мен эсем, быллай къалада жашаргъа да мен тийишлиме!

Жашчыкъ ол огъурсуз сёзлени эшитгенди. "Не бла болушайым Жонайгъа? Ийсагъан, Жонайны къаласында ханны бегеуоллеринден эсе да къарыулу бегеуоллери болса эди..."

Ол да аллай сагъыш эте тургъанлай, Жонайны тутаргъа баргъан бегеуолле, кими туююлюп, кими жаралы болуп, алай къайтхандыла. Хан бютюн да бек чамланнганды. Аны халын кёрюп, обургъа ушагъан, халкъны тарыкъдыргъан кёкбет къатыны быллай айтханды:

– Уллу ханым, сыйлы ханым, энди мен айтханнга да бир тынгыла. Биз аны алдагъан этейик. Къарт Жонай энди сокъур бола да турады, бир кесекден кёз жарыкъгъа термиле башларыкъды. Ол аны ючюн мюлкюн, ырысхысын да, ол угъай эсе бу сейирлик къаласын окъуна аямаз. Биз аны сау этерге айтайыкъ да, нохтабаугъа уа къаласын тилейик. Ары бир кирсек, ол андан бизни къыстаялмаз.

– Бар, маржа, бар, – дегенди хан,

юй бийчесине ыразылыгъын билдире.

Жашчыкъ, тынгылап, хар нени да эшитип турганды.

– Ийсагъан, Жонайны кёзлери керти да сау болуп къалсала эдиле, – деп сагъыш этгенди.

Бир кесекден ханны желетек къатыны, этеклери да жел эте, къайтханды.

– Сокъур Жонай энди сокъур туююлдю, – дегенди ол. – Алай биз анга жомакъчы жашчыкъны берсек, ол бизге къаласын берирге айтханды.

Хан бек къууанганды. Жашчыкъ а-андан да бек. Жонай къаласындан

чыкъганды. Хан да Жашчыкъны башына эркин этгенди. Кеси уа, терк окъуна ырысхысын, хапчюгон да жыйып, жангы къалагъа кёчгенди.

Къысха кечелерин Жонай бла Жашчыкъ хапар айта ётдюргендиле. Танг атханда уа, къарасала – жангы къала да жокъ, хан да, биргесине баргъанлары да – жокъ. Къаланы орнуна-жалан да юзmez тебе. Ма алай бла аманлыкъларына тюбегендиле огъурсуз хан бла аны аман адамлары. Жашчыкъ бла Жонай а, жомакълары, таурхлары элден-элге жайыла, кёп жылланы къууанып жашагъандыла.

СЕРГЕЙ МИХАЛКОВ

ЭШЕК БЛА КЪУНДУЗ

Жашил тала ортасында
Терекчик ёсюп турду,
Эшег а, чабып, эслемей,
Кесин терекге урду.

Уллу дугъура тюшюрдю
Сол кёзюню башына,
Терекчикге уа чамланды
Керексизге, бошуна.

Суу бойнуна чабып барып,
Къундузну чакъырады,
Анга, терекчикни терслеп,
Ол тарыгъа турады:

– Тилейме, ол терекчикни
Гунч эт тала ичинден,
Тишлеринг бла кемирип,
Тюбюнден, тюккючюнден!

– Алай, деп, къалай айтаса!
Ол шош, мамыр жашайды,
Таланы да, къууат бере,
Бютюн айбат жасайды!

Жютю тюккючю къалса да,
Санга палах жетмезми?
Кёрмей, аунай баргъанынглай,
Къабыргъангы тешмезми?

– Мен абынмай чабар ючюн,
Чырпыгъа, не тамыргъа,
Терекни, тамырларын да
Таладан кенге быргъа.

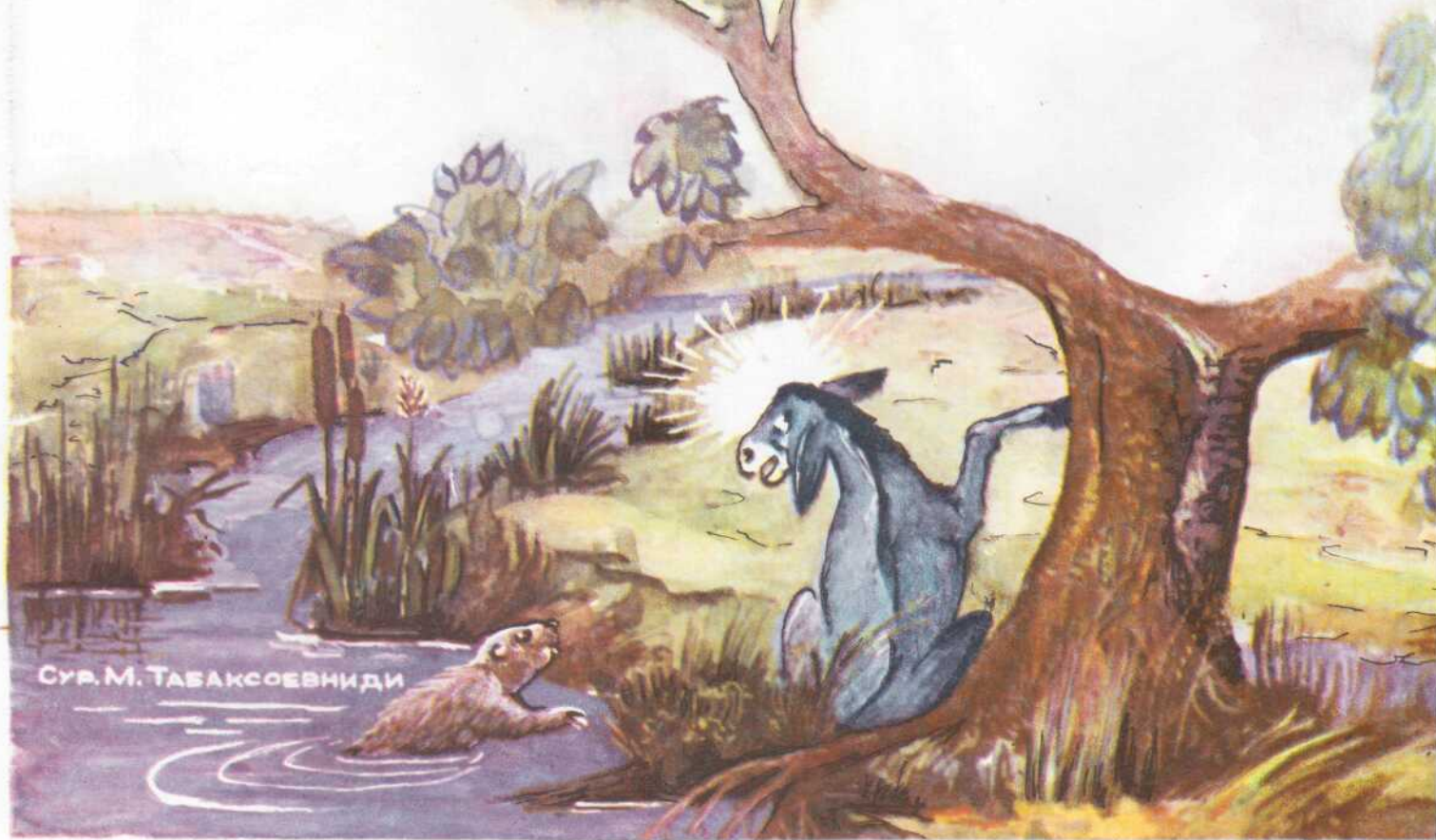
– Алай окъуна этсем да,
Аны къулфу уа къалыр,
Анга абынып жыгъылсанг,
Ол да бир къыяу салыр.

– Кесим ие болуп къалсам
Эркин, жашил талагъа,
Нек абыныргъа керекме,
Эслемейин алагъа?

– Эслерге уа бек керекди
Артдан келликни ишин,
Сен а хазнамы эслегин,
Эшек болгъанынг ючюн!

Кёзюм къыймайды терекни,
Кемирип, аудуругъа.
Ол эркинди бу талагъа
Накъыш болуп туругъа.

Гуртуланы Берт кёчюргенди.

ТЮРК ТИЛДЕДЕ БИР КИБИК СӨЗ ТУТУШЛА

Тюрлю-тюрлю атланы бир-бир тил бири биринден алып жүрютючюлери белгилиди. Тюрк тилледеча, бир-бирге жууукъ тилдеде уа, энчи сөзле угъай эсе, бир ненча сөзден къуралган суратлау сөз тутушла (фразеологизмле) окъуна бардыла. Ала бир талай ёмюр мындан алгъа, бир тамырдан къуралып, бюгюн да бирча айтылганлай келедиле. Бир бирден бек узакъда жашаган тюрк тилли миллетледе да аллай сөз тутушлагъа тюберге боллукъду.

Ала эки къауум боладыла: биринчилери – айтылганлары, магъаналары да бир кибик болганла; экинчилери уа – айтылганлары бирча, магъаналары уа башхаракъ болганла.

Сөз ючюн, биринчи къауумдагъылагъа быланы санаргъа боллукъду: иги тынгыла: деген къулакъ сал деген, арымай-талмай деген магъанада баш кётюрмей деген сөз тутушла тюз да ол магъаналада малкъарлыла бла бирге узакъ Сибирдеги, тувалыла деген тюрк халкъны тилинде да жүрютюледиле. Аны кибик, малкъарлылада бла къыркъызлылада ат башындан

(терен кёл салмай, деген магъанада), бармагъындан бал тамган (бек уста), къолу жукъа (жарлы) деген эм аллай башха суратлау сөз тутушла бардыла.

Къара таньргъа (окъуй-жаза билирге), къара киерге (бушуу этерге), кёпню кёрген (сынаулу), эриши кёрюрге (суймезге) деген тутушла да аллай магъаналада къазах тилде жүрютюдедиле.

Башкирлилени бла татарлыланы алсакъ, аланы тиллеринде да малкъарлыладача айтылган сөз тутушла кёпдюле: керегин берирге (тюерге), кёз-къулакъ болургъа (къайгъырыргъа), союп къаплаганча (бир да болмаганча бек ушаган), таш жүрек (огъурсуз), ийнеден-жипден чыкъганча (бек жангы)...

Экинчи къауумдагъы ортакъ сөз тутушланы айтылыулары бирча, магъаналары уа башха тюрлюдюле. Сөз ючюн, кёз илинирге деп бизде эслерге, кёрюрге деген магъанада айтыла эсе, къыркъызлылада уа бир кесек жукъларгъа деген магъанада айтылады. Не да тил тутады деп малкъарлыла, таматалагъа намыс этип, келинчикни селешмей тургъанына айта эселе, хакаслыла уа алай жыйылыуда селешгеннге айтадыла. Биз огъурсузгъа таш жүрек дей эсек, тувалылада уа ол сөзле, бек жигит, деген магъанада жүрютюдюле.

Сөз тутушланы бу формада тинтиу аланы къайсы халкъдан, къайсы миллетден келгенлерин ачыкъларгъа болушады. Сөз ючюн, айыуну кёре турганлай, ызын ызлагъанлай, деген суратлау сөз тутуш, кёчюрюлюп, къабарты, дюгер тилдеде да жүрютюледиле. Бек алгъа ол къайдан чыкъгъанын тинте туруп, Малкъаргъа аны къатындагъы халкъладан келген болур дегенле да бар эдиле. Болса да, ол сөз тутуш, бек узакъда жашасала да, бизни бла тамырлары бир болган якутлулада табылгъанды. Алай эсе уа къабартылыладан бла дюгерлиледен алгъа бизде жүрютю келгени толу ангылашынады.

ЖАННЕТ БЛА

Ислам динни жорукъларына кёре эки да дуня барды. Бири – шөндюгю ёмюр, неда "Хаух дуня". Бирси дуня уа – Къыяматдан сора башланырыгы.

Къуранда айтылганнга кёре, аргы дуняда эки турмуш барды. Аладан бири Жаннетди, бири уа – Жаханним.

Бу дуняда жашап ёлген адамла барысы да, Къыямат кюн тирилип, Аллахны аллына келликдиле. Ол кюн хар инсанны жашауунда этген игиликпери бла аманлыкълары тергелликдиле. Огъурлу ишпери кёп болганла Жаннетге барлыкъдыла, гюняхлыланы уа Жаханнимге сюрлюкдюле.

Жаннет айтып-айтмазча ариу жерди. Анда сейирлик терек бахчала ёседиле. Алада битмеген жемиш жокъду. Анда таза кёлле бардыла, шауданла чыгъадыла, сют, бал суула да саркъадыла. Ала бузламайдыла, татыулары да тюрленмейди. Жаннетге барганла аладан ичедиле, суйген жемишлерин, ашларын эркин табадыла. Кюйюзле жайылган жерледе, омакъ ундурукълада жатадыла. Ала бир затдан да къыйналмайдыла, аурумайдыла, къарт да болмайдыла, ёлген да этмейдиле. Ёмюрлюк ырахатлыкъгъа батылып, зауукъ этедиле.

Жаханнимге тюшгенле уа, дейди Къуран, уллу азап сынайдыла. Елмегенлей, Жаханним отунда кюедиле. Ичген суулары къайнар суу болады. Ала, жанларындан тоюп, оу-шау эте къычырадыла. Алай алагъа ырахымлыкъ этилмейди. Ала андан бир тюрлю амал бла да къутулалмайдыла. Жаханнимни Малик деген мёлек сакълайды.

Биз, бу дуняда жашаганла, дейди Къуран, ол дуняны келлигин эсден кетермей, кесибизни аман ишледен сакълап, ариу ниетли болуп, огъурлу ишле этип жашаргъа керекбиз. Алай болса, биз Жаннет ахлулары боллукъбуз.

ЖАХАНИМ

ТЮРЛЮ-МЮРЛЮ

Малкърны белгили назмучусу Созайланы Ахмат "Нюрню" окъуучуларына бир Сёзбер жарашдыргъанды. Биргесине уа быллай къагъыт да ийгенди:

Багъалы сабийле! Сизге бу Сёзберни саугъа этеме. Аны сёзлерин табыш, магъаналарын билсегиз, аллай бир да бай боллугъугъузну билип къюгъуз. Мында "бугъунган" сёзлени кёбюсюн, неда асламын, дейик, сиз кюн сайын эшите келесиз. Алай бир-бирлерин а, баям, ана тилибизни игирек билгенле табарла.

Бу "терезечиклеге" салынырыкъ сёзлени излей, сиз, малкър тилни кёк кыртишинде олтуруп, шауданындан ичериксиз. Аны тазалыгъын, шатык-

лыгъын сезериксиз. Мен анга толу ий-нанана. Сёзберге уа бу назму тизгин-лени да къошама:

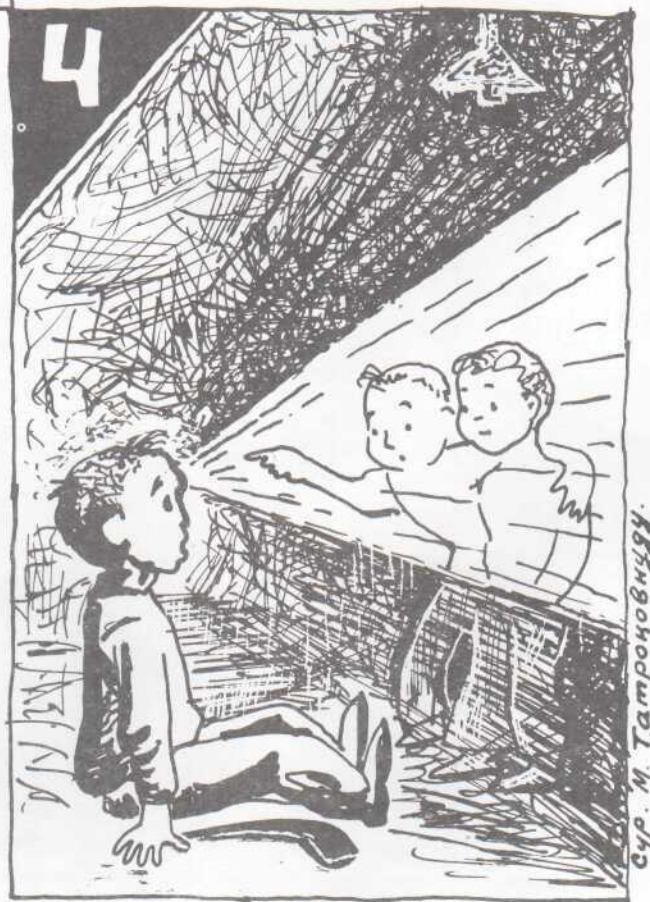
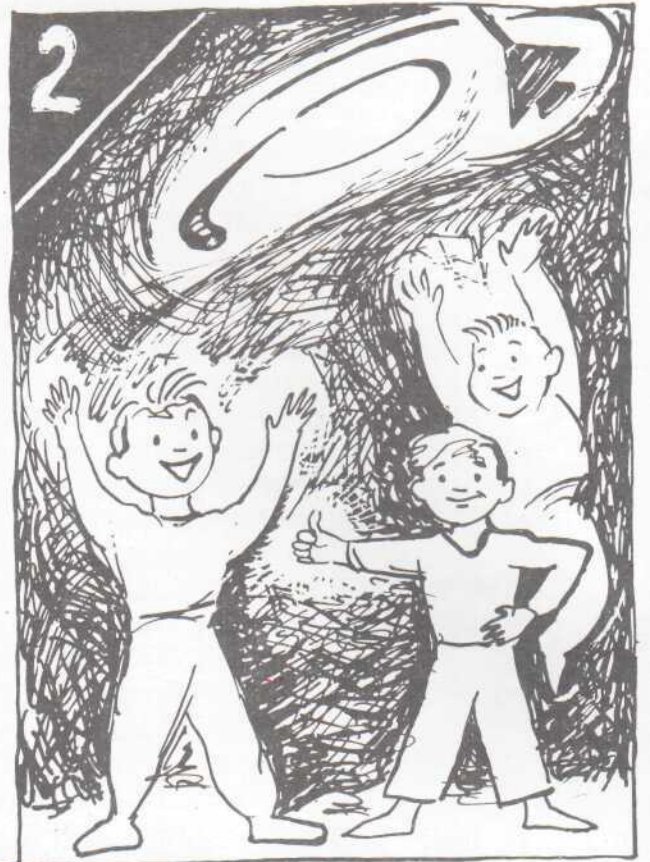
Харфланы сен сылап-сыйпап
алырса,
Хар сёзню да тюз жерине
салырса.
Хар "терезе" кёзню омакъ этерсе.
Хар тапкадан ёсе-ёсе ётерсе.

Алай бла сёз билгичи болурса,
Тилибизни ариулугъун къорурса.
Туугъан жерни сёзю санга кюч
бере,
Сабанын да халкъынг бла оурса.

Созайланы Ахмат.

1					А	КЪ
2					А	КЪ
3					А	КЪ
4					А	КЪ
5					А	КЪ
6					А	КЪ
7					А	КЪ
8					А	КЪ
9					А	КЪ
10					А	КЪ
11					А	КЪ
12					А	КЪ
13					А	КЪ
14					А	КЪ
15					А	КЪ

МУ

"НИОР" / "Свет" / № 8

Ежемесячный
журнал
Кабардино-
Балкарского
Детского фонда и
Союза балкарских
писателей

Выходит
с 1 января 1982 г.
На балкарском языке

Главный редактор
Эльдар Гуртуев

Редколлегия:
И. Мамеев
С. Мусукаева
М. Ольмезов
А. Созаев
Б. Тлянчев
Ж. Токумаев
Х. Шаваев

Худож. редактор
М. Татроков

Рис. на обложке
М. Горлова

Сдано в набор
2. 06. 92
Подписано к печати
18. 06. 92
Формат 60x90 1/8
Бумага офсетная '1
Гарнитура литературная
журнальная рубленая
Печать офсетная
Усл. кр.-отт. 13
Тираж 4200 экз.
Цена 15 коп.
Индекс 73908
Адрес редакции:
360000, Нальчик,
пр. Ленина, 5,
Дом печати

Издательство "Эльбрус"
Нальчик, ул. Головки, 6

Полиграфкомбинат
им Революции 1905 г.
Нальчик, пр. Ленина, 33

СУРАТ ШАХИЕВ ХАЧИМНИДИ, 7 кл.